

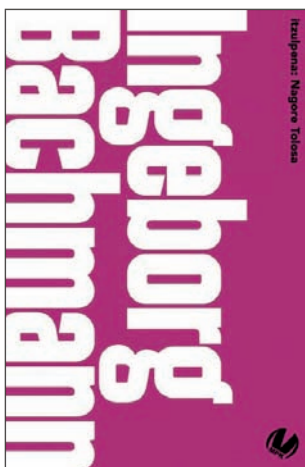
KULTURKRITIKA

» LIBURUA

Momentu goren horiek

Igor Estankona

Antologia

INGEBORG BACHMANN

Itzultzailea: Nagore Tolosa
Poemak
Susa, 2016

Nagore Tolosaren eskutik datorren Ingeborg Bachmannen (Klagenfurt, Austria, 1926 – Erroma, 1973) poema antologia honen erakargarritasuna bilaketan dago. Poetak urte gutxiren buruan agortu zuen bere etorri poetikoa, idazten bazekiela baina idazteko beharrik ez zuela susmatzen hasi zenean. Idazteko beharra nondik datorren, poemaren funtzioa zein den, eta are hizkuntzaren beraren zentzu autonomoa zein izan daitekeen, hara Bachmannen –eta garaiko beste batzuen– akulua.

Poema hauek irakur daitezke bere horretan, edo poesiaren zentzuaz hausnarrean: “Tonua aurkitu dute, / are, tonua, / axola ez duen hots-muga, / hots-hesia/ hain dago bakarrik, / hain bakarrik, ezer / ez baitzaio iristen”. Krisi ideologiko eta literarioaren ondorio poetiko ere bada zeozelan Ingeborg Bachmannen obra. Zerbait berria aurkitu beharrean izan zirenen geldotasuna dauka, eta era berean sakonki kilikagarria da. Emakume errebolitariaren hitza aurki daiteke hemen, errebelatu dena hizkuntzaren mugen kontra, ohartu dena hitz bakoitzaren garrantziaz: “Isiltasunaren haria / odolaren uhinean tenkaturik, / bihotz ozenetik heldu nizun”.

Doktore tesia Heideggerren inguruan ondu zuen, baina gehiago dirudi Wittgensteinen jarraitzaile. Garai konkretu baterako hizkuntza hain zuzen hizkuntzaren azterketatik iritsi gura izan zuen belaunaldiko ordezkaria da. Ez alferrik, hitzak agortuxeak ematen zutenen gerraoste mikatza bizitza tokatu zitzaion, Europa bere baitan bildurik eta isilik zegoen tertzioa. Beñat Sarasolak hala definitzen du hitzaurrean testuinguru

hori: “Alemaniako gerraondoko idazle gehienek egoera muturreko bati egin behar izan zioten aurre. Ez soilik materialki herrialde suntsitu bat berreraiki behar izan zutelako, baizik eta kulturalki, nazismoaren ondoren, idazteari esanahi berri bat aurkitu behar izan ziotelako. Guztiek erantzun behar izan zioten alde edo moldez galdera berari: nola idatzi nazismoaren ondoren?”.

Nola irakurri beraz antologia hau, isiltasunaren ideia buruan erabili barik? Hemen literatura da problema. Zelan esan gauzak, alegia. Esatearen ondorio garenez gu ere, hitzek pisu bat hartzen dute normalean ez daukatena: “Giltzalore eta hirusta / sorgin-duen gauean, / bustizkidazu oinak, / arinago ibil nadin”.

Poesia modu honetan irudiak –giltzalore eta hirustak– daude bakarrik denboratik at. Gure baitan dardara egiten dute euren hotsarengatik, euren pisuarengatik... azken batean, gu geu ere hizkuntza garelako eta haren erabilpenaren produktu.

Bachmann aipatzen denean aipatzen dira erreskadan Rilke, Celan. Baina liburu honetan irakurleak ikusiko duenez, askoz erradikalagoa da, klasikoki berria, Bachmannen poesia. ■

